

Kamarád Jirka

in memoriam Jiřímu Liebscherovi

Nepamatuji si úplně přesně, kdy jsem se s Jirkou skamarádil, ale bylo to asi ve třetí třídě. Seděli jsme ve třetí lavici přes uličku. Tahle blízkost stačila ke kamarádství. Přispěla k tomu i naše – spíš moje - sběratelská vášeň. Propadl jsem kouzlu známek – těch maličkých obrázků, které se nalepovali do alba nebo zasouvali za celofánové pásky alb.

Já měl album nalepovací, Jirka měl dvě alba s nádhernými známkami. Byl pro mě svátek, když je vytáhl ze skříňky a začali jsme si známky prohlížet. Názvy zemí, odkud pocházely, pro nás byly neznámé a voněly tajemnou exotikou – Kongo, Uganda, Togo, Mauricius.....

Jirka měl známky po tatínkovi, který je v mládí sbíral a později je předal synovi. Já jsem

Světlá nad Sázavou nádvoří – náš „plavecký bazén“

začal známky sbírat tak, že jsem je odlepoval z dopisů a pohlednic posílaných k Vánocům a Velikonocům. K ježíšku jsem dostal nalepovací album, mělo na listech vytištěné názvy zemí, kam se známky pocházející z nich přilepovaly lepící páskou do předtištěných obdélníků.

Abych album obohatil množstvím známek, chodil jsem si je kupovat k panu Slámovi do papírnictví. To pro mě bylo vždycky napínavé dobrodružství koupit si obálku, ve které byla směs známek. Některé známky byly vidět celofánovým okénkem na obálce. Čím byla obálka se známkami dražší, tím vzácnější v ní byly známky.

Vzpomínám, jak jsem si jednou koupil za pár korun obálku a po jejím otevření se vysypal obsah. Na jedné německé známce byla její hodnota 1 000 000. Honem jsem běžel za tatínkem, řekl mu, že jsme milionáři, protože mám milionovou známku. Znáмка byla z období světové krize a inflace i v Německu byla obrovská, proto hodnoty na známkách i bankovkách byly vysoké, ale jejich praktická cena skoro nulová, tak jsme se milionáři nestali, ale hned jsem se běžel se známkou Jirkovi pochlubit.

Jirka byl synem zámeckého zahradníka pana Lipschera. Zámecká zahrada byla vedle zámku přes ulici, procházka zahradou byla pro mě dobrodružstvím, byly tam záhony květin, které jsem neznal, za nimi záhony zeleninové. V zahradě byl i skleník, ve skleníku bazének, nad bazénkem dřevěný košík s orchidejí - viděl jsem tu vzácnost poprvé – kvetla bíle.

Skleník byl světem sám pro sebe – bylo tam na policích plno květin. Na jaře na pultu v bedničkách se pikýrovala sadba. Pod pultem vedlo topení. Přikládalo se z místnosti před skleníkem, kde se také vázaly věnce a kytice. Stále tu vonělo jehličí.

Světlá nad Sázavou - skleník

Pan Liebscher měl několik zaměstnanců, většinou starších žen, z mužů byl zaměstnán pan Pravec.

Nejraději jsem chodil do skleníku s Jirkou před dušičkami, to k vůni jehličí přibyla zvláštní kořeněná vůně – tenkrát jsem nevěděl, co je jejím původcem. Byly to chryzantémy, což jsem zjistil o mnoho let později. Květinová zahrada měla kruhový bazén.

V tomto období, které popisuji, byla v zámku německá posádka. Před vchodem chodil strážný s puškou na rameni. Když jsem šel za Jirkou, řekl jsem mu: „, Ich gehe zu meinem Kamerad.“ A ukázala jsem na okno v přízemí, kde Jirka bydlel.

Když bylo po válce, chodili jsme některými částmi zámku. Jirka vyprávěl, že ze zámeckého balkónu kdysi dávno skočila hraběnka a zabila se. Od té doby prý její duch bloudí zámkem. Nevím, zda ta událost s hraběnkou je pravdivá, ale při objevování zámeckých částí jsem se často ohlížel, zda není duch paní hraběnky za námi.

Často jsme sedávali na lavičce pod vodopádem v zimní zahradě na zámeckém nádvoří a sprádali klukovské plány. Na nádvoří je také bazén, v němž jsme se naučili plavat. Jirka měl ještě sestru Olgu, nevím, zda byla o něco starší či mladší, ale do bazénu chodila plavat s námi. Naše plavání začalo stylem „čubička“, teprve později jsme se odvážili plavat „prsa“.

Zámecká zahrada sousedila s řekou, byla od ní oddělena plotem, ve kterém byla branka a za ní u kůlu přivázaná zelená loďka s vesly. Na té loďce jsme jezdili po Sázavě od jezu až po nádraží.

Po válce našel Jirka po vojácích stanový dílec, byly na něm maskovací skvrny, to nám nevadilo, udělali jsme si z něj plachtu na loď a libovali si, že za příznivého větru nemusíme veslovat.

Oba jsme měli řeku na dohled, oba jsme rybařili. Část levého břehu nad jezem byla „zámecká“, my nezletilci jsme na povolenkou nedosáhli, tak se chytalo „načerno“ na zámeckém úseku. I když jsme šli s rybářskými pruty k řece a v řece chytali, nikdo nám nic neřekl a nezakázal. Vždyť naše úlovky nestály za řeč. Nejradši jsme chytali „na písčíně“, to byl písčítý nános z potůčku, který protékal škrobárnou, tam jsme se cítili v bezpečí, záda nám krylo vrboví, a my jsme viděli před sebou kus řeky a sledovali, co se děje na protějším břehu, který rybář co chytil.

Eldorádem pro nás byl zámecký park. Tenkrát byl ještě uzavřený, oplocený, měl hlídače, takže já s Jirkou jsem požíval privilegium vstupu.

Jirka mi ukazoval náhrobní kameny psů bývalých majitelů. Už si nepamatuji jejich jména. Pamatuju na jezírko s lekníny a kamenným ostrůvkem. U jezírka bylo také zkamenělé dřevo dvou kmenů.

V parku na málo viditelném místě jsme si postavili z dlažebních kostek skleníček, topili jsme v něm svíčkou. Bylo jaro, bylo vlhko, to zachránilo park před vyhořením.

Parkem také protékal uzoučký potůček. Na nenápadném místě jsme si postavili jako rybáři rybníček. Stačilo pár kamenů, pár drnů, odtoková česlice a dílo bylo hotové. V našem rybníčku jsme chovali jednoho okouna a chodili ho krmit žížalami.

Vzpomínám, že při svatovítské pouti jsme náš rybníček slavnostně vypustili za zvuku a rámusu pout'ových atrakcí, které doléhaly až do parku, okouna jsme chytili a odnesli zpátky do řeky, aby mu nebylo v našem rybníku smutno. Tím skončilo naše rybníkaření.

Rádi jsme jezdili po parkových cestičkách na kolech, to jsme stříhali zatačky bez obav, že se s někým srazíme – byli jsme tam sami. Střídali jsme se vždy, kdo pojede první. Jirka na tom byl líp, měl kolo pánské a v té době něco nevídaného – jeho kolo mělo dva převody, tedy dvě rychlosti. Po rovině mi vždycky ujel. Já jsem měl dámské kolo po mamince, ale protože jsme někdy závodili i v nejpomalejší jízdě, tam to bylo vyrovnané.

Vzpomínám si, že v době války nebylo možné sehnat pláště na kolo. Za roky byly zpuchřelé, někdy u ráfku praskly, ta nebezpečná místa jsem omotal provázkem. Jednou nepomohlo ani to. Prasklina se zvětšila vedle provázkového obvazu, objevila se bublina duše a škrtila o přední vidlici a duše praskla. Naštěstí jsem nejel rychle a vše se obešlo bez pádu.

Na cestách parkem jsme chodili kolem tamních rybníků. Jirka říkal, že se nedají vypustit, protože z nich bere vodu velkostatek. Nepamatuji si, zda jsme tam při hladině v létě nějaké ryby viděli.

Nevím, koho napadlo zkusit rybařit v jednom z rybníků. Bezpečnější se nám zdál horní. Je sice menší, ale plot je na dosah – to v případě útěku, kdyby na nás přišel hlídač. Jednou jsme zkusili chytat u hráze, bylo tam malé rákosíčko. Já k němu nahodil třpytku a hned na ní byla štika. Ačkoliv jsme tenkrát měli rybářské náčiní kvalitou všelijaké, podařilo se mi štiku udolat.

Teď nastal problém – kluk jde s rybářským prutem a nese pěknou štiku. Ten prut by nevadil, ale ta štika určitě. Taška nebyla, tak jsem milou štiku strčil do nohavice a přes plot pryč od rybníka. Jirka taky sbalil prut a zmizel.

Cesta se štikou v nohavici byla dost nepohodlná, trochu jsem kulhal, aby nebylo moc nápadné rozšíření kalhot.

Nakonec všechno dobře dopadlo. Štika šla na pekáč, kalhoty do prádla a já do vany.

Po skončení měšťanky jsme se vídali málo. Jirka jezdil do průmyslovky v Kolíně, já do gymnázia v Ledči. Po maturitě jsem absolvoval dva roky pedagogické fakulty a dva roky vojny. Když jsem byl na vojenské dovolené doma ve Světlé, dozvěděl jsem se, že se Jirka utopil v Ohři. Měl rád řeku, to mu zůstalo z klukovských let. Jeho smrt mě hodně zasáhla. Ve vzpomínkách mi proběhly všechny hezké, někdy dobrodružné chvíle, že se na ně nedá zapomenout.

Vlastimil Punčochář, 82 let
Domov důchodců, Lužická 950, Humpolec